

379

Setembre 2014 • revista mensual
Any 35è • PVP 3,00 €
edita Fundació Roca i Galès

cooperació

CATALANA

Experiència cooperativa

Les nostres cooperatives: **Agropecuària d'Artesa de Segre SCCL**

Entrevista: **Mercè Botella, Eticom - Som Connexió, SCCL**

ISSN 1133-8415

9 771133 841150

*Referent
Cooperatiu Català en
Prevenció de Riscos
Laborals*

*Nou servei
Vigilància
de la Salut*

*Totes les especialitats
preventives.
A tot Catalunya*

SePrA
servei de prevenció

www.sepra.cat

T. 93 457 41 45
Trinxant 98-100, 08026 Barcelona sepra@sepra.es

Servei de Prevenció Aliè acreditat en totes les especialitats (SP-063-B)

"... Incerteses, dubtes, problemes...?"

LLUITEM PLEGATS!!

· ESPECIALISTES EN COOPERATIVES ·

GABINET JOAN JOSEP GONZÀLEZ, S.L.

- Planificació i Gestió Comptable
- Declaració Impost de Societats
- Estudis Econòmics de Viabilitat i Plantejament de futur
- Control Pressupostari
- Diagnòstic econòmic, financers i de sistemes de control de la Cooperativa
- Assistència de Membres de les Comissions de Vigilància i Junes Rectores
- Consultes sobre problemàtica econòmica, comptable i fiscal

GONZALEZ & CIA AUDITORS
AUDITORES CENSORES JURADOS DE CUENTAS

- Auditores de Comptes Anuals
- Auditories i Revisió dels Comptes
- Projectes de Fusió i Escissió
- Auditoria de Gestió
- Informes especials

Pensem com tu. La feina,... ben feta.

GIRONA 38 1º 1º · 08010 BARCELONA · Telèfon 93 265 35 05 Fax 93 232 56 13
e-mail: gjjg@gonzalezauditors.com

**“
un servei jurídic
compromès i de
qualitat
”**

Col·lectiu Ronda
ASSESSORIA JURÍDICA LABORAL ECONÒMICA SOCIAL

Barcelona - Cerdanyola - Granollers
Mataró - Mollet del Vallès - Rubí

despatxos associats:

Girona · Lleida · Tarragona · Tortosa · Vilafranca del P.

www.cronda.coop
crondaweb@cronda.coop

Cooperativisme i economia social

- Assessorament integral a cooperatives, associacions, fundacions i altres entitats d'economia social · Autoocupació i plans d'empresa · Consultoria i auditoria
- Mediació en conflictes societaris

Drets de les persones i els col·lectius

- Dret civil, penal i administratiu · Dret de família · Separacions, divorcis · Danys i perjudicis · Accidents de circulació i de treball
- Arrendaments · Dret fiscal
- Habitatge, urbanisme i medi ambient
- Estrangeria · Violència de gènere

Defensa dels treballadors/es

- Assessorament laboral i Seguretat Social
- Acomiadaments · Reclamacions
- Dret sindical · Regulació d'ocupació
- Negociació col·lectiva · Pensions
- Accidents i prevenció de riscos laborals
- Malalties professionals · Plans de pensions

SUMARI

4 / TORNAVEU

Carlos Fernández, arquitecte.

5 / EDITORIAL

Experiència cooperativa

6 / EL NOSTRE MÓN

Agnès Giner

9 / COOPERATIVES CATALUNYARenovem, ampliem i enfortim
l'economia cooperativa

Confederació de Cooperatives de Catalunya

10 / LES NOSTRES COOPERATIVESAgropecuària d'Artesa de Segre, SCCL.
L'experiència col·lectiva, la millor
arma

Pep Valenzuela

Cooperativa puntal per a l'economia de la comarca, des de fa dècades s'ha anat convertint en una de les principals indústries del municipi alhora que ha aglutinat un gran nombre de pagesos. Amb més de 800 socis és la segona empresa més important del poble.

10

13 / ENTREVISTAMercè Botella, vicepresidenta
d'Eticom – Som Connexió, SCCL
Montse Pallarès

Conversen sobre la cooperativa sense ànim de lucre que busca cobrir les necessitats d'accés als serveis de telefonia i internet dels seus socis consumidors. Constituïda a primers del 2014 inspirada en el model de Som Energia, orienta la seva activitat a l'obtenció de la sobirania dels serveis i les infraestructures de telecomunicacions.

13

16 / XXIV JORNADA SOBRE COOPERATIVISME – UCE 2014Sostenibilitat cooperativa.
Renovació, ampliació i enfortiment
de l'economia cooperativa.

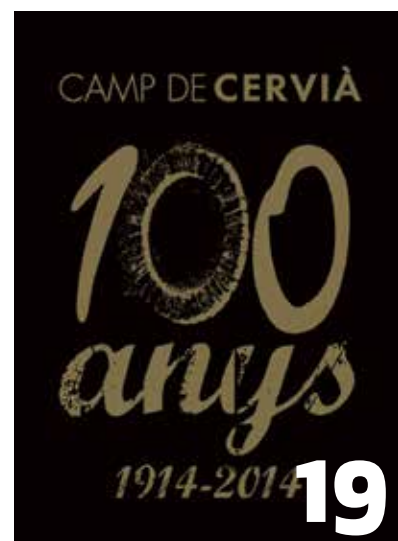
21 agost 2014 – Prada de Conflent.

Joseba Polanco

Agnès Giner

16

19 / HISTÒRIA COOPERATIVISMECentenari de la Cooperativa Camp
de Cervià. Breu història de cent anys
Miquel Germà**22 / LEGISLACIÓ COOPERATIVA**Un pas endavant en la millora
de la legislació cooperativa
Oriol Amats**25 / TAST DE VI**Tast de vi (5a. part) L'astrogència
(o aspror)
Jordi París**26 / BIBLIOTECA**Donació de llibres
Retalls
Elisenda Dunyó

CRÈDITS

Editora Fundació Roca i Galès **Redacció i Administració** Aragó, 281, 1r 1a 08009 Barcelona
Tel. 93 215 48 70 - Fax 93 487 32 83 - cc@rocagales.cat - www.rocagales.cat
Coordinació Agnès Giner. **Consell de Redacció** Margarida Colomer, Miquel Corna, Enric Dalmau, Raimon Gassiot, Agnès Giner, Joan Josep González, Ma. Lluïsa Navarro, Jordi París, Joseba Polanco, Esteve Puigferrat, Olga Ruiz i Quim Sicília. Els autors són responsables dels articles signats. Ni la direcció de la revista ni els editors comparteixen per força les opinions que puguin reflectir els textos aquí inscrits. **Foto portada:** Tines de 43.000 litres de la Cooperativa d'Artesa © Pep Valenzuela. **Disseny, maquetació i impressió** El Tinter, SAL (empresa certificada EMAS) **Dipòsit legal** B-22.283/80 I.S.S.N. 1133-8415. Aquesta revista ha estat impresa sobre paper certificat FSC® i amb tintes provinents d'olis vegetals

Amb el suport de:

Un parell de preguntes (que en són tres) a Carlos Fernández Rovira (Barcelona, 1980), arquitecte

1

Què no et convenç del cooperativisme?

A mi el cooperativisme em convenç, encara que entenc la reticència de la gent a això de prendre les decisions de forma assembleària, perquè creuen que és menys àgil. I ho és, per descomptat, però té altres avantatges que contraresten aquesta lentitud. Simplement crec que és un problema de falta d'educació empresarial. Crec que a l'escola s'hauria d'ensenyar a prendre decisions conjuntes, a pactar i a saber acceptar algunes opcions amb les quals no estiguem d'acord, sempre que les decideixi la majoria. Ens ensenyen a oïr o a manar, però no pas a consensuar; això, cal aprendre-ho més endavant, i no tothom aprèn a fer-ho. Al cap i a la fi, no seria tan desgavellat que a les escoles s'ensenyés a ser democràtic, ¿no?

2

Com i quan vas conèixer el cooperativisme?

En realitat, fa bastants anys que sóc cooperativista sense saber-ho, ja que sóc soci d'una cooperativa de consum de material d'oficina amb seu al Col·legi d'Arquitectes. Però mai ningú, ni al Col·legi ni en aquesta cooperativa, ha perdut un minut a explicar-me gens res del cooperativisme.

No vaig saber el que era el cooperativisme fins que vàrem decidir, juntament amb un grup de coneguts i no tan coneguts, muntar un *coworking* al Prat de Llobregat, per poder tenir un espai de treball digne i a un preu assequible a la nostra ciutat. Al Centre de Promoció Econòmica del Prat ens van explicar que la forma en la qual teníem pensat organitzar-nos ja existia, que era la de la cooperativa de serveis. Des de llavors sóc un entusiasta del cooperativisme.

3

Creus que el cooperativisme és una utopia?

No considero que sigui una utopia perquè per a ser-ho hauria de ser un sistema perfecte, la solució empresarial per a tota mena de persones. I és clar que no totes valen per a ser cooperativistes, perquè no totes comparteixen les idees, ni la paciència, ni els objectius. I no crec que això sigui dolent, no crec que tothom hagi de ser cooperativista: està bé que hi hagin contrastos per a poder apreciar més aquest model d'empresa i tenir alguna cosa amb què comparar-se. Batman sense Joker no tindria sentit: necessita un antagonista que li faci la rèplica, que el converteixi en útil i necessari per al sistema. Doncs amb el cooperativisme passa el mateix.

Experiència cooperativa

Un cop passat l'estiu, amb energies renovades encetem la nova temporada presentant l'experiència de la cooperativa d'Artesa de Segre, que, al llarg de dècades, s'ha anat construint en diverses etapes: una **experiència cooperativa** de gairebé seixanta anys. També parlem amb Mercè Botella sobre la recentment constituïda cooperativa Eticom - Som Connexió, que ofereix serveis de telefonia i internet als socis consumidors amb una voluntat ben clara de transformar el sector de les telecomunicacions. A continuació oferim un resum de les tres

ponències presentades a la Jornada sobre Cooperativisme en el marc de la Universitat Catalana d'Estiu de Prada de Conflent. Amb el títol de "Sostenibilitat cooperativa", va tractar de la renovació, l'ampliació i l'enfortiment de l'economia cooperativa, basant-se en el relat de les experiències d'Aracooop, Fiare i Safrà de les Garrigues. Finalment, presentem l'**experiència cooperativa** de la centenària Camp de Cervià de les Garrigues i un article de l'Oriol Amat sobre la nova Llei de cooperatives, actualment en tràmit parlamentari. ■

LA COBERTA/ Experiències com la de l'Agropecuària d'Artesa de Segre mostren com es fa cooperativisme: cooperant.
Foto: Tines de 43.000 litres de l'Agropecuària d'Artesa de Segre, SCCL. Pep Valenzuela.

Nova convocatòria d'ajuts pel creixement i la internacionalització

El passat 25 de juliol, es va publicar al DOGC la Resolució per la qual s'aproven les bases dels ajuts del Programa Expansiona't per a l'any 2014. Aquest Programa, coordinat per ACCIÓ (Agència Catalana per a la Competitivitat de l'Empresa) pretén afavorir el creixement i la internacionalització de les empreses amb l'objectiu d'aconseguir una millora dels seus resultats. El Programa ofereix assessorament expert i acompanyament per a la realització de projectes dirigits a millorar alguna de les àrees operatives de l'empresa (finances i control de gestió, vendes i màrqueting, logística, etc.), a incrementar la capacitat exportadora de les empreses i a crear nous productes.

Cada projecte seleccionat disposarà de 120 hores d'assessors experts que ajudaran a dissenyar i implementar un pla d'actuacions per a aconseguir els objectius establerts. El cost de l'assessorament està valorat en 9.200 euros, i els projectes seleccionats rebran una subvenció del 60% del cost.

Aquest Programa està obert a cooperatives amb establiment operatiu a Catalunya, amb activitat en el sector industrial, comercial o de serveis, i amb una facturació mínima d'1 milió d'euros.

Podeu obtenir-ne més informació a la web d'ACCIÓ www.accio.gencat.cat o enviant un missatge de correu electrònic a fundacio@rocagales.cat. ■

Exprofessors d'ESADE creen una cooperativa

Conegudes com a empreses capaces de portar la democràcia als llocs de treball, les cooperatives poden constituir-se des de zero, però també crear-se a partir de la transformació de negocis viables, amenaçats de tancament o sense successors. Els casos de conversions a cooperativa solen ser menys arriscats que una empresa emergent o start-up perquè arrenquen amb un avantatge inicial: clients, recursos i treballadors propis, coneixedors del producte i del servei ofert.

Aquest és exactament l'origen de la New Executive Language School (NELC), una escola d'anglès creada com a cooperativa de treball per un grup de professors de l'Escola d'Idiomes d'ESADE afectats per l'ERO del juny del 2013. Aquells dies, entre les més de cinquanta persones acomiadades, la majoria amb dues dècades d'experiència o més, n'hi havien que estaven convençudes que la demanda de classes d'anglès a Barcelona garantia un espai per continuar treballant. En John Power era una d'elles. "Quan ESADE va decidir abandonar aquest mercat, vam veure clara l'opció de crear la nostra pròpia escola". En Power és una dels set socis que avui hi ha darrere de la NELC, tot just incorporada a la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya.

Obsessionats per començar les classes a l'octubre, un grup impulsor de quatre persones va multiplicar-se durant els tres mesos de l'estiu del 2013 per explicar el projecte als antics companys de feina i buscar nous socis i col·laboradors, capitalitzar l'atur, formalitzar la creació de la cooperativa, contactar amb antics alumnes, fer difusió de la seva oferta, trobar locals disponibles i, novament, començar les classes. Més informació, a: www.cooperativestreball.coop. ■

"Gent del Vidre" guanya la Beca Joan Peiró 2014

El passat 18 de juny, va tenir lloc, al Cafè de Mar de Mataró, l'acte de presentació del treball guanyador de la Beca Joan Peiró 2014, que atorga la Fundació Unió de Cooperadors de Mataró. L'acte va comptar amb l'assistència de Joan Mora i Bosch, alcalde de Mataró; d'Anna Huertos i Ferrer, vicepresidenta de la Fundació Unió de Cooperadors pel Foment de l'Economia Social i la Rehabilitació Urbana i presidenta de Unió de Cooperadors de Mataró, i de Margarida Colomer Rovira, representant del Jurat.

El treball guardonat amb la 3a Beca Joan Peiró es titula "Gent del Vidre. Un segle de cooperativisme en la fabricació del vidre a Catalunya 1890-1990", que va ser presentat per Jordi Ibars i Gelabert i Martín Iturralde Valls. El treball s'endinsa en la història del cooperativisme de producció vidriera, del qual ens mostra certes constants. Ara, els guanyadors tenen fins al 23 d'abril del 2015 per a presentar el treball complet.

Aquesta beca, dotada amb 3.000 euros, s'atorga al millor projecte de recerca en l'àmbit de la història o altres ciències socials que aportï eines per a la comprensió del passat, el present i/o la projecció del futur del cooperativisme i altres moviments socials de les classes populars.

La composició del Jurat d'aquesta tercera edició va ser: Pelai Pagès i Blanch, professor d'Història contemporània a la Universitat de Barcelona; Margarida Colomer i Rovira, llicenciada en Història per la UAB i professora de ciències socials; Ramon Salicrú i Puig, llicenciat en història i professor; Joan Mora i Bosch, alcalde de Mataró; Anna Huertos i Ferrer, presidenta de la Unió de Cooperadors de Mataró; i Joan Lluís Jornet, advocat i representant de la Cooperativa d'Habitatges de la Unió de Cooperadors de Mataró.

Més informació o, a:

<http://www.cooperadorsdemataro.coop>. ■

La FCAC reclama un pla de xoc per l'embargament de Rússia

En el marc de la reunió celebrada el 25 d'agost al Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient, les cooperatives van valorar positivament el treball realitzat per l'Administració espanyola en aconseguir una futura ampliació de la llista de destinacions possibles, dins de les mesures excepcionals de retirada de préssec i nectarina, publicades el passat dia 22 per la Comissió Europea. Els representants del sector van comunicar de nou al Ministeri la crítica situació que viuen els productors i les cooperatives de fruita de pinyol i la necessitat que les mesures ja decidides a Brussel·les es posin en funcionament de manera immediata i amb la màxima agilitat. L'enfonsament del mercat dura ja més d'un mes, els preus són ruïnosaos per al sector i la quantitat de fruita pendent de collir o en cambra fan necessària l'activació urgent de les retirades en les pròximes hores.

En relació al pla de xoc en què treballen actualment la Comissió i els Estats membres per als productes hortofructícoles afectats per l'embargament rus, la Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya (FCAC) ha demanat al Ministeri que lideri una reclamació legítima i irrenunciable: que la Comissió posi a disposició dels afectats el pressupost necessari, amb prou anticipació, sense esperar l'ensorrament dels preus, per a tots els productes perjudicats, i no només per a uns quants. Els representants de les cooperatives van reiterar al Ministeri la necessitat d'explicar davant la Comissió que els perjudicats per l'embargament rus a les exportacions alimentàries no van tenir res a veure amb les decisions geopolítiques adoptades per les institucions comunitàries i que, per tant, la Unió Europea s'ha de responsabilitzar d'aquest dany col·lateral, i assistir el sector de les fruites i hortalisses posant a la seva disposició una mesura efectiva de gestió i de prevenció de crisi, tant per als productes actualment en campanya com per als que començaran a comercialitzar-se en les pròximes setmanes i que es trobaran, des del principi, amb la pertorbació d'un mercat comunitari que és la principal destinació de les exportacions hortofructícoles europees. ■

Teixidors emet títols participatius

La cooperativa vol accedir a un finançament ètic, social i participatiu per consolidar el creixement, reduir la necessitat de deute convencional i disminuir la dependència dels ajuts públics.

Amb el nom de InverTEIX, la cooperativa ha fet una emissió de 200.000 € en 200 títols participatius de 1.000 € sense limitació en l'adquisició del nombre de títols, a un termini de tres anys amb dues possibilitats de retribució. L'adquisició de títols participatius es pot realitzar de l'1 de setembre al 31 de desembre del 2014.

Teixidors és una cooperativa d'iniciativa social que és membre de la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya des de la seva creació, el 1983, i que funciona com a centre especial de treball i dona feina i suport a persones amb dificultats d'aprenentatge.

L'emissió de títols participatius és una eina financera alternativa de l'economia solidària que permet incorporar inversions i fomentar la participació social en l'activitat econòmica. Diverses cooperatives de treball membres de la FCTC, com ara L'Olivera, Encís, TEB o d'altres, tenen experiència en la utilització de títols participatius per a finançar part de la seva activitat o la seva expansió amb un compromís de coresponsabilitat.

Els títols participatius de Teixidors van dirigits a qualsevol persona o entitat jurídica i tenen dues possibilitats de retribució per a triar:

Clàssica: 3 % fix anual en €. Venciment: 31 desembre del 2015/2016/2017

EuroTEIX: 10 % fix anual en productes de Teixidors. Venciment: 31 desembre del 2015/2016/2017

Més informació, a: inverteix@teixidors.com. ■

Abacus Cooperativa obre el primer Uppali al País Valencià

Abacus Cooperativa va obrir, el dia 20 d'agost, un nou establiment Uppali a Gandia, la marca amb la qual la cooperativa ha engegat un nou model de negoci basat en franquícies.

Aquest és el primer establiment Uppali al País Valencià i el tercer a tot l'Estat. En aquest establiment es posen a disposició dels clients productes de papereria, manualitats, joguines i llibre infantil en un mateix espai que són quatre línies de negoci complementàries i que han mostrat un bon comportament en vendes en els darrers exercicis.

El nou Uppali és ubicat al número 14 del carrer Sant Pasqual de Gandia, una localització òptima des de la qual oferir un comerç de proximitat, d'acord amb la política d'Abacus Cooperativa de contribuir a dinamitzar els eixos comercials. La botiga té una superfície de venda de 250 m² i és, fins avui, la més gran de la franquícia. A través dels tres espais temàtics de la marca —Juga, Imagina i Crea—, posa a la venda, al marge dels articles habituals de papereria i material per a manualitats, una àmplia gamma de joguines ludicoeducatives i una selecció de novetats de llibreria. ■

Renovem, ampliem i enfortim l'economia cooperativa

Confederació de Cooperatives de Catalunya

El Programa Aracoop ja ha fet més de sis mesos de recorregut i ja s'han engegat pràcticament totes les accions previstes en els eixos d'actuació que tenen com a objectius l'existència de més cooperatives i l'augment de la competitivitat de totes plegades.

Aquests eixos han desenvolupat moltes activitats en diferents àmbits: al territori, als agents econòmics, a les escoles i a la universitat. I moltes d'aquestes, fetes conjuntament amb alguna de les més de vuitanta entitats col·laboradores amb el Programa. Des de la Confederació i les federacions que participen en el Programa, considerem que el conjunt de les accions que anem fent serveixen per a posar en valor l'economia cooperativa; i alhora per a mostrar que els diferents models empresarials cooperatius constitueixen elements clau per a transformar realitats socials.

En l'àmbit del cooperativisme al territori, fins ara s'han dut a terme quaranta sessions de difusió del cooperativisme i les seves característiques, en col·laboració amb els diversos serveis locals de promoció econòmica. S'han organitzat quinze seminaris per a fer empremadoria sostenible, fent economia cooperativa. S'han fet sis jornades per a treballar diferents experiències locals sobre la innovació social en la producció i el consum, sobre la gestió col·laborativa i sobre les experiències cooperatives més consolidades de diferents zones del país, com ara el Vallès Occidental, Lleida, el Camp de Tarragona i les Terres de l'Ebre. En aquest àmbit del cooperativisme al territori, s'està treballant per enfortir un conjunt de trenta empreses de nova creació (que tenen menys de tres anys) per

mitjà d'un procés d'acompanyament que es desenvoluparà fins a l'octubre, i que comporta, també, un seguit de sessions conjuntes per a totes les empreses: sobre el model de negoci, l'activitat comercial, el lideratge cooperatiu i el control econòmic.

Per aconseguir la creació de més empreses cooperatives, també s'estan fent accions amb diferents agents econòmics. El pròxim trimestre aquesta línia ha de ser una de les més actives. Amb relació al cooperativisme a les escoles, s'ha complert amb escriure l'objectiu del programa Fescoop, que aquest any s'ha incorporat dins del Programa Aracoop. Per bé que aquesta acció no té una relació immediata amb la creació de cooperatives,

considerem que aquesta línia del Programa és una de les més importants, i per això hem programat noves accions: conèixer i aprendre d'experiències d'empreses cooperatives, i creació de cooperatives d'alumnes.

Adicionalment, en aquesta relació amb el món estudiantil, es treballa també amb les universitats: en set de les dotze universitats catalanes es porten a terme accions per a divulgar l'economia cooperativa. I s'ha engegat un programa de pràctiques d'aprenentatge en context real a les cooperatives.

Pel que fa al creixement de les cooperatives, s'està fent un acompanyament estratègic per al creixement i la internacionalització d'empreses cooperatives, que finalitzarà al mes d'octubre. Altrament, dins d'aquest àmbit, s'ha fet una formació directiva amb EADA, a la qual han assistit cinquanta directius de les nostres cooperatives.

Els propers dos mesos, es faran més accions en l'àmbit de creixement, per a promoure la formació dels socis, així com per a fomentar el sorgiment d'espais de col·laboració entre les cooperatives. Pel que fa a la difusió, s'està preparant una APP de geolocalització de cooperatives de Catalunya i també la realització de diàlegs en relació amb alguns dels reptes que té el cooperativisme.

Per bé que hem intentat fer un resum de les activitats realitzades, es pot fer un seguiment molt més acurat del Programa visitant la pàgina web www.aracoop.coop, on veureu, a més, els recursos que el Programa posa a disposició del públic en general i dels cooperativistes i els diferents agents que els donen suport. ■

Agropecuària d'Artesa de Segre, SCCL. L'experiència col·lectiva, la millor arma

Pep Valenzuela
Ex-libris, SCCL

Artesa és el municipi més gran de la comarca natural del Segre Mitjà. Té una població de 3.893 habitants (el 31-12-2010). Pertany a la comarca més extensa de Catalunya, la Noguera (que té el 5,56% de la superfície del país), de la qual és el segon municipi, darrere de la capital, Balaguer. Artesa es compon de vint-i-un nuclis de població, comptant-hi el principal i l'entitat municipal descentralitzada (nucli amb una certa autonomia) de Baldomar. El nucli d'Artesa té 3.104 habitants, i els altres, en conjunt, 789. L'activitat econòmica més important és la ramaderia, especialment de bestiar porcí. L'agricultura també té un pes específic notable, amb el conreu d'ordi, blat, panís i vinya, principalment.

En aquest context, l'Agropecuària d'Artesa de Segre, SCCL, dita també Cooperativa d'Artesa (Cd'A) ha estat un puntal fonamental per a l'economia de la comarca. Des de fa dècades es va anar convertint en una de les principals indústries del municipi, que, al mateix temps, ha aglutinat un gran nombre de pagesos de la comarca.

“Amb més de vuit-cents socis, som la segona empresa més important del poble”, diu en Josep Soldevila, enginyer agrònom i director de la cooperativa des del març del 2012. I, per a un poble com Artesa, això vol dir que “tenim una responsabilitat molt gran davant de la comarca, econòmicament i socialment”.

Capacitat d'adaptació en temps de grans canvis

Va ser fundada l'any 1958 com a celler cooperatiu; una agrupació de vuitanta-dos productors amb

PV.
Josep Soldevila, director de la cooperativa d'Artesa des del març de 2012.

difficultats per a comercialitzar els seus productes individualment. Més tard van obrir un molí d'oli per donar servei als pagesos que collien olives. Llavors l'activitat principal era l'elaboració de vins.

Com s'explica en una breu presentació de la Cooperativa, les grans transformacions que va experimentar l'agricultura durant els anys 1960 i 1970 produïren la substitució d'aquest cultiu pel de cereal, “ja que no era necessària tanta mà d'obra i era més compatible amb l'activitat ramadera”. El camp es va anar reestructurant en favor de l'ordi i el blat, principalment, i del panís.

Més tard, “a causa de les mesures aplicades per la Política agrària comunitària, de la disminució dels preus del cereal i de la millora tecnològica del cultiu de la vinya, els nostres socis van fer noves plantacions amb les últimes varietats del mercat, més modernes i de més qualitat”, i així aquest conreu va recuperar protagonisme.

Els anys 1980, es va construir una fàbrica de pinsos. Els socis la de-manaven arran de l'increment de la cria de porcs, que s'havia anat fent a les cases fins que es van desbordar les possibilitats d'aquest model i va passar fer-se en granges situades fora del poble. “Abans el porc era molt de cria i consum particular”, recorda en Josep, que, amb quinze anys a Cd'A, durant més d'una dècada ha sigut responsable de la Secció Agrària, “fins que es veié que el negoci funcionava molt bé; i, creixent aquest, creixia la demanda de pinso”. Tot i això, la producció ramadera no va substituir les altres, sinó que va ser complementària. L'oli i el vi, proporcionalment, han anat baixant bastant en comparació dels inicis.

D'aquesta manera, la fàbrica de pinsos compostos va esdevenir la peça fonamental de tota la Cooperativa, i l'any 1980 la primitiva instal·lació es va transformar en una fàbrica per donar resposta al creixement de l'activitat a la comarca, que incloïa un bon nombre de granges de pollastres i vedells.

Durant la dècada dels noranta, amb l'increment d'explotacions i de socis, es decidí comprar uns terrenys industrials a la carretera de Montblanc, en els quals es va construir una fàbrica de pinsos i un magatzem de matèries primeres, la qual cosa va possibilitar continuar creixent sense crear problemes urbanístics ni mediambientals. El juliol del 1995, es va començar a produir pinso a les noves instal·lacions. Posteriorment, s'hi van traslladar també el celler de vi i la porgadora de cereals.

Xavi, responsable del celler.

Solucions cooperatives

Segons el darrer Informe anual, el del 2013, el pinso representa el 73% de l'activitat de la Cooperativa. Els socis en són els principals consumidors, encara que també es ven a tercers.

L'elaboració de vins ha anat recuperant terreny i vigor, millorant resultats, especialment gràcies a la reestructuració que es va iniciar el 2012. D'aquesta manera es dona sortida a la producció de la zona de Baldomar i d'altres, dins la denominació d'origen Costers del Segre, on la terra i el clima són idonis per a aquest cultiu. Al celler, divuit tines, amb capacitat per a 43.000 litres cada una, reben la producció de la zona, diu en Xavi Serra, veí del nucli de Seró i responsable del celler. La producció, afegeix, es distribueix, entre d'altres, amb acords amb les cadenes de supermercats Condis i Plusfresc. Representa el 4% del negoci total.

A l'Agrocentre, que assoleix el 6% del negoci total, es comercialitzen productes com ara adobs, fitosanitaris o farmàcia veterinària; i aquesta activitat esdevé una més de les que són fonamentals per al desenvolupament de la Noguera. La comercialització de la producció ramadera dels socis es fa a través de la societat limitada La Rourera, optimitzant els preus i donant una millor garantia de cobrament.

Ha estat un èxit el subministrament de gasoil als socis, tant a domicili com a la instal·lació ubicada a la carretera de Montblanc, i ha arribat a representar el 8% del negoci total. Finalment, la Cooperativa ofereix serveis com ara una secció d'assessoria i gestoria i una corredoria d'assegurances (Agrocamp), a través de la qual els socis contracten tota mena d'assegurances.

Unitat en la diversitat

Avui la Cooperativa té més de vuit-cents socis, entre els de ple dret i els col·laboradors. Els segons participen en assumptes puntuals i tenen menys responsabilitat, menys dedicació i menys accés a serveis. Tanmateix, poden participar en les decisions i tenen la seva part de responsabilitat, veu i

L'Agropecuària d'Artesa de Segre, SCCL, dita també Cooperativa d'Artesa (Cd'A) ha estat un puntal fonamental per a l'economia de la comarca.

vot. Hi ha molta varietat de socis: des dels grans productors fins als que només vénen a buscar quatre coses. Els grans, en general, són socis de ple dret i, tot i ser-ne pocs, poden arribar a facturar el 80% de la producció. De fet, "tot el sector està igual: els productors s'estan concentrant molt i cada cop són més grans", alerta en Josep Soldevila. "En tot cas", aclareix, "això no crea problemes a la cooperativa."

La Cd'A està organitzada per seccions, i aquestes, estructurades com a empreses. Són unitats de negoci a efectes de gestió i treball, i toquen cada una de les feines que s'han anat descrivint. Havien tingut una secció de crèdit, que va ser tancada el 2008 com a conseqüència de la fallida de l'escorxador L'Agudana, a Cervera, que s'havia comprat el 2001 per salvar i aprofitar una empresa que no anava bé. "No va funcionar i, a més, va castigar les nostres finances", lamenta el director. "Però evitàrem que afectés els estalvis de la gent. Vam tornar el 100% del que hi havia i va quedar tot liquidat."

El deute pendent, el van negociar, amb quitances i refinançaments a llarg termini, i així van fer plenament viable l'activitat. D'aquesta manera han aconseguit una "situació d'estabilitat i seguretat". De fet, pel que fa a facturació de l'any 2013, el volum es va incrementar en un 7% respecte al del 2012. Com subratlla en Josep, "podem mirar endavant amb confiança i esdevenir els amos del nostre futur; aquesta és avui la nostra victòria".

Fent créixer el teixit de l'economia social

Des del 2011 hi ha un acord de col·laboració amb ACTEL, el qual

Xavi, al costat de les tines de 43.000 litres.

Fabrica de pinso.

Embotelladora.

Botiga.

Botiga.

ha permès el desenvolupament normal de la Cooperativa gràcies al subministrament de matèries primeres i altres elements, així com amb suport financer. ACTEL és una cooperativa de segon grau que uneix cent vint-i-una cooperatives de les províncies de Lleida i Ossa, la producció de prop de 11.500 famílies “que viuen i volen continuar vivint de la terra. Un exemple modern del que pot arribar a propiciar la força del cooperativisme en el món agrari”, segons afirma Ramon Brualla, president de l'entitat.

Sintetitzant, el recorregut de Cd'A es podria dividir així: la fase inicial, fins al final dels vuitanta, molt agrària, amb més producció de cereal que de vinya, i també d'oli i important, de meló. La segona fase, durant els anys noranta, és la de producció de pinso; a causa de l'increment del nombre d'explotacions ramaderes i del de socis, es van comprar els terrenys a la zona industrial, on, a part de la nova fàbrica de pinsos, es va construir un magatzem de matèries primeres.

El mes de juliol del 1995, es va començar a produir pinso a les noves instal·lacions. Més tard es mudà també el celler del vi i la porgadora de cereals. Actualment, el domicili social de la Cooperativa és al lloc de l'antiga fàbrica de pinsos, on es centralitza tota l'activitat d'administració, i on també hi ha una botiga de productes agrícoles i ramaders, un magatzem i un supermercat.

La tercera fase, un temps de gran creixement, fins més enllà del 2005, va estar marcada per la compra de l'escorxador que va haver de tancar, amb les conseqüències

damunt dites. Després, un quart període, marcat per les dificultats, fins al 2011.

I finalment la cinquena fase, des del 2012 fins ara, en la qual, gràcies a acords de col·laboració amb tercers, s'ha aconseguit una estabilització i reorganització del conjunt del projecte. No es van poder mantenir, però, tots els assalariats, que havien arribat a ser més de seixanta. Avui, de totes maneres, sumen quaranta de directes i més de vint d'indirectes, que fan serveis externs.

Per les seves dimensions i característiques, a la Cooperativa “hi ha tota classe de maneres de pensar i no ens hem vinculat políticament amb ningú”, afirma en Josep.

Com a cooperativa, es fan xerrades i jornades, però per qüestions concretes, pràctiques. “La consciència cooperativa”, subratlla, “creiem que ha de vindre de l'experiència, la necessitat, i, de fet, ja ni ens ho plantegem per què. Vull dir que la gent ja és conscient que si s'associa pot tenir beneficis, i el nombre de socis que tenim això ja ho demostra. No hem vist mai la necessitat de dir que ens cal fer campanya per afavorir el cooperativisme: ja ho portem a dins. No cal.”

I afegeix que, tot i ser membres de la Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya (FCAC) i tenir clar que aquesta no és una empresa mercantil en voga, “una part sí que ho és. Estem competint en un context capitalista”. Però, assegura, “l'estructura tota és cooperativa. Ara, la manera de treballar i gestionar és com qualsevol empresa; si no, estaríem morts”.

I altra qüestió: què es fa amb els

“La consciència cooperativa, creiem que ha de vindre de l'experiència, la necessitat, i, de fet, ja ni ens ho plantegem per què”.

beneficis que pugui haver-hi? S'ha de buscar el màxim benefici pel bé del soci, “aquí la diferència entre l'esperit cooperatiu i l'esperit mercantil”, considera. A Cd'A “el que fem és reinvertir, per ser més eficaços nosaltres i els socis”. I això sembla que rutlla: la facturació del 2013 a pujat un 7% respecte al 2012.

No obstant això, tal com s'afirma a l'Informe anual, “la lluita continua”, els camps de batalla canvien, s'ha de treballar en mercats globals, es viu una crisi de dimensions inèdites, i tot plegat, en constant evolució. “El nostre futur dependrà de l'esforç, la unitat i la cooperació activa, i esperem que l'experiència col·lectiva que ha viscut la Cooperativa en aquests darrers anys sigui la nostra millor arma.” ■

Entrevista a Mercè Botella, vicepresidenta d'Eticom - Som Connexió, SCCL

La transformació de les telecomunicacions per canviar el model econòmic

Montse Pallarès
Ex-libris, SCCL

Eticom - Som Connexió és una cooperativa sense ànim de lucre que s'integra en l'àmbit de l'economia social i solidària. La cooperativa, sorgida el 2013 arran de la celebració de la II Fira d'Economia Solidària, on es van conèixer els dos projectes que la formen, s'estructura de manera participativa i comunitària, i busca cobrir les necessitats d'accés als serveis de telefonia i internet dels seus socis consumidors.

A la vegada, Eticom - Som Connexió orienta la seva activitat a l'obtenció de la sobirania dels serveis i les infraestructures de telecomunicacions per tal que tothom pugui tenir accés a la telefonia i internet independentment dels seus ingressos i de la seva situació econòmica. La trobada protagonitzada per Eticom i Som Connexió s'ha plasmat en el vídeo de difusió de la III Fira d'Economia Solidària —que tindrà lloc el pròxim mes d'octubre a Barcelona— i que, sota el lema “Pot ser l'aventura d'un cap de setmana o el projecte de la teva vida”, explica, de manera divertida i metafòrica, com va ser la trobada entre aquests dos projectes.

Mercè Botella és la vicepresidenta de la cooperativa i membre del consell rector, i va ser impulsora del projecte Som Connexió. És llicenciada en psicologia, psicologia social i de les organitzacions i té una àmplia experiència en el camp de l'emprenedoria. És promotora del projecte “Arrenca a córrer”, que vol promoure la cultura emprenedora entre els infants i els joves, amb l'objectiu d'apoderar les futures generacions i aconseguir que disposin d'eines per a esdevenir els protagonistes del seu futur. També és voluntària de l'Associació de l'Economia del Bé Comú.

Mercè Botella a la seu d'Ex-libris (GrupEcos) després de l'entrevista.

Com ha nascut el projecte Eticom - Som Connexió?

Eticom - Som connexió va sortir de la voluntat de dos grups de treball que, sense conèixer-se, havien avançat en la mateixa idea: dur a terme una transformació en el sector de les telecomunicacions. És una iniciativa semblant a la de Som Energia, que es va fer amb la idea de transformar el sector de l'energia. El missatge de Som Energia, però, és més fàcil de transmetre, ja que es concentra en

la voluntat de “consumir energies renovables” (tot i que no inclou només això, sinó més coses). En cas que ens ocupa, doncs, el missatge costa més de transmetre perquè les telecomunicacions no són uns elements tan tangibles. Però al darrere del nostre projecte sí que hi ha l'objectiu de canviar el model econòmic. I per a assolir aquest gran objectiu hem d'anar canviant tots els àmbits que són importants en les nostres vides, sobretot els que tenen a veure amb

els drets humans i amb la dignitat de les persones.

En el cas de les telecomunicacions i, en l'actualitat això és fàcil d'entendre, quan una persona té dificultats econòmiques i no pot pagar-se ni una línia de telèfon ni una connexió a internet, li queda absolutament minvada la possibilitat de cobrir algunes necessitats fonamentals. Això no era així fa uns quants anys, però ara i en el nostre ecosistema, sí. Actualment és molt difícil fer determinades coses sense tenir connexió a internet, com ara buscar feina. Fins i tot hi han tràmits de l'administració que s'han de fer a través de la xarxa. El projecte conjunt Eticom - Som Connexió ha nascut d'aquesta realitat i amb la inquietud de voler cobrir necessitats "tecnològiques" de les persones que tenen directament a veure amb els drets humans. Perquè és injust que hi hagi persones que no puguin accedir a aquests serveis i perquè també ho és que calgui fer-ho sempre a partir d'empreses mercantils.

Com va ser la trobada entre Eticom i Som Connexió?

Els dos projectes van néixer amb el mateix somni, però al començament van tenir recorreguts i enfocaments estratègics diferents. Eticom, ja des de l'inici, volia sortir al món com una alternativa que pogués oferir directament serveis de telecomunicacions, serveis d'una altra mena: més ètics, més centrats en les persones. La proposta inicial

Darrere del nostre projecte sí que hi ha l'objectiu de canviar el model econòmic.

era oferir-los en col·laboració amb un soci tecnològic, que era Nubip, que és una empresa del País Basc que ja podia oferir tota mena de serveis. I, a partir d'aquí, avançar cap a la sobirania en l'àmbit de les telecomunicacions.

Som Connexió, en canvi, va néixer amb la idea de construir tota una altra manera d'estructurar l'oferta de serveis, amb un model absolutament inspirat en el que és la filosofia guifi.net, és a dir, construir estructures que no són privatives sinó d'accés lliure, dins d'una proposta de regularitzar l'ús compartit de les infraestructures.

Aquesta proposta està en funció del desplegament d'infraestructures que es regulin de manera compartida, perquè les que són privatives es regulen en funció dels criteris que estableix qui en té la propietat. Eticom - Som Connexió se centra en un model de negoci de desplegament d'infraestructures mancomunades, seguint la

lògica dels models de negoci col·laboratius.

La vostra missió, doncs, no es limita a la voluntat d'oferir serveis d'internet i telefonia a preus raonables.

El que volem fer és posicionar-nos en el panorama actual, ajudar a prendre consciència, posar a l'abast de tothom les eines tecnològiques necessàries perquè puguin accedir a la telefonia mòbil i a internet. Al principi aquest era el nostre propòsit (internet i telefonia mòbil), però ara volem fer un pas més enllà en tot el que té a veure amb els sistemes de comunicació. Actualment, tot el que hi ha de mitjans de comunicació digital és a internet. Vam néixer amb la idea de cobrir necessitats de telefonia i connexió a internet, però també volem ser un moviment transformador. I això passa, també, per aprendre a consumir d'una altra manera.

Quan es parla de coherència i d'exercir el consum responsable a l'hora de fer servir la telefonia, no només es té en compte la qüestió de les companyies subministradores, sinó també el patiment humà hi ha darrere la fabricació dels telèfons mòbils i la gestió dels residus. Què en penseu, per exemple, dels fairphones?

Un dels nostres objectius és, precisament, fer que els consumidors s'adonin de la quantitat de residus que es generen en la fabricació

Foto esquerra: Presentació de l'assemblea d'Eticom - Som Connexió.

Foto dreta: Votacions a l'assemblea d'Eticom - Som Connexió.

de telèfons mòbils i com n'és de complicat desfer-se'n. El *fairphone* és un telèfon mòbil fabricat amb criteris ètics i de consum responsable i no té obsolescència programada (no ens han dit quant pot durar; jo tinc la il·lusió de no necessitar-ne cap fins d'aquí a més de deu anys); potser el futur de la telefonia mòbil demana oferir aquesta mena de productes. Entre altres coses, Eticom - Som Connexió vol ser promotora de productes com el *fairphone*, fent aliances amb productors tecnològics que estiguin alineats amb l'economia del bé comú.

Quants socis té en l'actualitat Eticom - Som Energia?

Som uns tres-cents socis. El creixement de la cooperativa és vegetatiu i hem aturat la difusió excessiva perquè volem estructurar molt bé el nostre missatge i perquè volem créixer de manera segura i de mica en mica. Col·locant les pedres al seu lloc. El que sí que necessitem és el suport de gent que estigui convençuda en aquest àmbit i de moment amb suport societatari per dir-ho així, i també estem intentant aturar la necessitat que tenim tots plegats de sentir-nos millor, de no utilitzar segons quins tipus de proveïdors, aturar aquestes urgències per estructurar-nos bé i donar una mica de marge. Perquè les urgències ens poden fer perdre de vista quina és la prioritat, i la prioritat és estructurar una oferta per cobrir les necessitats de telecomunica-

El *fairphone* és un telèfon mòbil fabricat amb criteris ètics i de consum responsable i no té obsolescència programada

cions d'una manera realment alternativa, que ens permeti avançar cap a la sobirana en l'ús d'aquests serveis i que estiguin realment al servei de les persones. En aquests moments també estem posant esforços a atreure persones que, de manera voluntària, en la mesura de les seves possibilitats i coneixements, tinguin interès per posar el seu talent al servei d'aquest projecte col·lectiu per estructurar-lo des de la base.

Com es veu el futur del sector?

Canviaran moltes coses, i seran canvis en positiu, perquè anar en una direcció pitjor de la situació actual serà difícil. El mercat estatal de les telecomunicacions s'ha guiat sempre per criteris polítics i no per criteris tècnics, i això ha fet que les coses encara siguin més difícils. Però cada cop hi ha més gent que pren consciència, i penso que el primer pas perquè hi hagin canvis en positiu és apoderar les persones: això vol dir que tothom tinguem un coneixement mínim compartit.

Com ha estat l'evolució d'Eticom - Som Connexió des de l'octubre del 2013, el moment en què us va conèixer?

El projecte ha tirat endavant a partir del moment en què ens hem conegut: això és evident. Les persones que estaven impulsant Eticom tenien uns valors i un posicionament concrets: ja eren una colla de persones que estaven treballant directament o indirectament en l'economia social i solidària. Som Connexió era més aviat una idea i no hi havia un col·lectiu: eren dues o tres persones, i a la fira vam aconseguir recollir les dades de moltes altres que van mostrar el seu interès pel projecte. Aquestes dues iniciatives han crescut amb força i avui ja tenim molta visibilitat. Gràcies a això estem articulant altres moviments que estaven pensant el mateix en altres llocs d'Espanya. Perquè nosaltres el que volem és sumar, ja que en el sector en el qual ens movem és molt important el volum i tenir una massa crítica suficient per a poder treballar amb garanties d'èxit. El fet que es produís la trobada a la Fira d'Economia Solidària va ser el primer pas de molts altres que han vingut després, que ens han anat posant en contacte amb altres iniciatives, de manera que anem mirant d'articular-les les unes amb les altres per sumar esforços amb la idea de construir xarxes mancomunades. ■

Foto esquerra: Presentació de l'assemblea d'Eticom - Som Connexió, amb Mercè Botella i Òscar Rando.

Foto dreta: Foto de família. Assemblea de constitució d'Eticom - Som Connexió. El Prat de Llobregat, març 2014.

Sostenibilitat cooperativa

Renovació, ampliació i enfortiment de l'economia cooperativa

Joseba Polanco

Confederació de Cooperatives de Catalunya

Agnès Giner

Fundació Roca i Galès

Aquesta vint-i-novena edició de les jornades sobre cooperativisme que organitza la Fundació Roca i Galès dins del marc de la Universitat Catalana d'Estiu de Prada de Conflent, es va preparar considerant la necessitat de donar resposta a la situació que vivim a Catalunya i seguint el lema que enguany ha establert l'Aliança Cooperativa Internacional: "Les empreses cooperatives assolixen el desenvolupament sostenible per a tothom."

La sostenibilitat és una necessitat, i en el cas de les cooperatives ho és per a totes les entitats que s'hi relacionen, tant les empreses com les entitats públiques i privades, com les persones que es relacionen amb aquestes; perquè són organitzacions que s'han creat per perdurar. L'existència d'empreses sostenibles és una necessitat per al país. Totes les economies necessiten un gran nombre d'empreses sostenibles que contribueixin a generar riquesa i a distribuir-la.

Paral·lelament, la sostenibilitat té un vessant intern que està relacionat amb la responsabilitat social: la sostenibilitat econòmica, la sostenibilitat social i la sostenibilitat mediambiental. El programa que es va elaborar per a la Jornada Cooperativa de Prada de Conflent, doncs, va considerar aquests dos vessants: la sostenibilitat del cooperativisme i la sostenibilitat de l'empresa cooperativa.

És per això que durant la primera part de la Jornada es van exposar els eixos de treball del Programa

La XXIX Jornada sobre Cooperativisme va tenir lloc el 21 d'agost en el marc de la Universitat Catalana d'Estiu de Prada de Conflent.

L'existència d'empreses sostenibles és una necessitat per al país. Totes les economies necessiten un gran nombre d'empreses sostenibles que contribueixin a generar riquesa i a distribuir-la.

Aracoop com un veritable exemple de treball en el marc de la col·laboració públicoprivada, per al desenvolupament sostenible del cooperativisme, i també la manera com aquest programa treballa per a estendre les idees cooperatives en la societat, tant entre el públic en general com entre la comunitat d'estudiants de les escoles, instituts i universitats. A més, es va exposar de quina manera es treballa per enfortir les cooperatives de nova creació i què es fa amb les que estan consolidades, o que sembla que ho estan, atès que tothom sap que això no és mai cert del tot, ja que a les empreses, com a organismes vius que són, els vindrà una crisi i, si no estan preparades, poden desaparèixer; així mateix, es va informar de la tasca que s'ha portat a terme dins del Programa per a millorar les competències d'innovació i internacionalització d'aquestes cooperatives més sòlides.

La segona part de la Jornada es va centrar en la sostenibilitat financera. Es van presentar les activitats de Fiare Banca Ètica perquè les cooperatives milloren la nostra sostenibilitat econòmica i tinguem un més bon finançament dins del marc de les finances ètiques, amb els productes que desenvoluparà Fiare a principis d'octubre.

Tot seguit, des del món agrari es va donar a conèixer una experiència de recuperació d'un conreu, el del safrà, mitjançant l'engegada d'una nova cooperativa, la qual cosa demostra que la pagesia cooperativa treballa la sostenibilitat mitjançant la recuperació de conreus que aporten diversitat, contribueixen a la generació de nous llocs de treball i generen riquesa econòmica, mitjançant la custòdia i la cura del territori. Finalment, en el torn obert de paraules, Ramon Bastida, patró de la Fundació Roca i Galès, va exposar els trets fonamentals del Servei d'Estudis i Projectes (SEP) de la Fundació, que pretén desenvolupar diferents línies d'actuació: contribuir al desenvolupament del cooperativisme mitjançant la realització d'estudis i projectes (treballs divulgatius

Joseba Polanco, director de la Confederació de Cooperatives de Catalunya.

Jordi Ibañez, coordinador Fiare Barcelona.

i d'aplicació pràctica), aportar solucions a problemàtiques o mancances que té el moviment cooperatiu o determinades cooperatives en els àmbits de l'educació cooperativa, l'economia i les finances, el màrqueting i les vendes, i els aspectes jurídics.

Sostenibilitat econòmica: El finançament cooperatiu

Jordi Ibañez, de Fiare, va començar la seva exposició subratllant la importància per a les cooperatives de disposar d'una planificació financera per a ser sostenibles econòmicament i poder tenir un creixement coherent. I va defensar

la necessitat d'implicar l'entorn en la política financera de la cooperativa: socis, clients, proveïdors, entitats financeres, etc. També va presentar les diverses eines financeres de què disposa actualment l'economia social, que són: cooperatives de crèdit (Caixa d'Enginyers, SCCL, Caja Laboral, SCV, Crèdit Coopératif i Fiare Banca Ètica), altres cooperatives amb activitat bancària no regulada (COOP 57, SCCL), societats de garantia recíproca (Oinarri, SGR i Avalis, SGR), societats d'inversió en cooperatives i laborals (Societat d'Inversió en Cooperatives SICOOP, SCR, Grup d'Inversors

Cooperatiu GICOOP, SL) i d'altres (Fundació Acció Solidària Contra l'Atur, CASX, GEST i Financoop). Tanmateix, Jordi Ibañez va centrar la segona part de la seva intervenció a exposar el projecte Fiare Banca Ètica i la nova etapa que comença a la tardor. Fiare és un moviment ciutadà cooperatiu de banca ètica amb la vinculació de persones i moviments de l'assistència social, la inserció laboral i social, els sindicats, el cooperativisme, l'agroturisme, els drets humans, el pacifisme, l'ecoturisme, el comerç just, el món cultural, etc. Tota aquesta base social, articulada per grups locals de socis i personal bancari, té la missió de canalitzar tota la seva capacitat d'intermediació financera en favor de la justícia social a través del crèdit. Aquesta missió es desenvolupa sota els principis de la democràcia econòmica, l'absència d'afany de lucre, la transparència i l'equitat. Amb la nova etapa, FIARE supera el seu estatus d'agència financera de Banca Popolare Etica que ha mantingut els darrers nou anys i es transforma en una nova territorial de la pròpia cooperativa. La nova fórmula s'estrena amb una primera sucursal a Bilbao recol-

zada per dos promotors financers a Barcelona i un a Madrid. L'obertura d'aquesta estructura permetrà, poc a poc, incrementar i diversificar l'activitat creditícia per a entitats i empreses d'economia social i al mateix temps oferir activament a tots els socis qualsevol dels productes bancaris bàsics que hom pot necessitar en el dia a dia. Tota aquesta operativa farà un ús intensiu del canal de banca per internet amb l'atenció directe complementària dels promotors territorials i l'acompanyament dels grups locals de socis repartits per tot el territori.

Sostenibilitat social i ambiental. L'arrelament al territori. L'experiència de la cooperativa Safrà de les Garrigues

Enric Dalmau, vicepresident de la Cooperativa Safrà de les Garrigues, va exposar el projecte d'aquesta curiosa cooperativa que va ser creada a finals del mes de juny d'enguany, tot i que cal dir ja feia uns quants anys que estava en gestació. La reintroducció del cultiu del safrà a la comarca de les Garrigues no només significa el desenvolupament d'un conreu amb gran valor afegit, sinó que

Enric Dalmau,
vicepresident de la
cooperativa Safrà de
les Garrigues.

facilita el manteniment de la població al territori, amb la generació de llocs de treball.

Dalmau va explicar com a precedent que foren els àrabs els qui van introduir el safrà a la península Ibèrica i que els primers conreus a Catalunya d'aquesta planta daten dels segles VIII-IX. A començaments del segle XIII, els mercaders catalans en van monopolitzar l'exportació al Mediterrani de l'espècie que s'extreu d'aquesta planta.

Les primeres plantacions experimentals a les Garrigues es van fer l'any 2008. Tres anys després es van fer més plantacions productives, i el 2012 s'inicià la comercialització del safrà català. El 24 de juny del 2014, es va crear la Cooperativa Safrà de les Garrigues, amb vint-i-cinc socis fundadors (socis actuals, cinquanta-dos) i 3 hectàrees de cultiu.

L'objectiu de la Cooperativa Safrà de les Garrigues és promoure el conreu del safrà a Catalunya, donar-li viabilitat econòmica i crear marca pròpia produint un safrà de màxima qualitat. També cerca comercialitzar la totalitat del producte del soci, diversificar el safrà en diferents productes i desenvolupar la producció pròpia de bulbs autòctons. Els serveis que ofereix la cooperativa als seus socis rau en el subministrament de bulbs del safrà, la gestió de maquinària en conjunt, l'assessorament tècnic i normatiu del cultiu, i l'aprofitament d'estructures ja existents. També preveu la creació futura d'un centre d'esbrinament i assecatge conjunt dels estigmes de les flors de safrà.

La nova cooperativa safranera també és un element que pot servir per a la promoció del territori, aprofitant la floració com a reclam per al turisme i l'estudi del conreu en els àmbits educatiu i cultural en general, una font de creació de llocs de treball, i una oportunitat de mercat, atès que el safrà espanyol està considerat el millor del món en qualitat i que a hores d'ara hi ha més demanda de safrà que producció. ■

Centenari de la Cooperativa Camp de Cervià

Breu història de cent anys

Miquel Germà

Cooperativa Camp de Cervià

Els inicis

El 29 d'agost del 1914, es va signar el Reglament del Sindicat Agrícola i Caixa Rural de Cervià. Aquest Reglament recollia un total de cinquanta-dos articles, emmarcats en cinc capítols. Els quinze iniciadors d'aquella futura petita però alhora gran revolució signaren l'acta constitucional el 20 de setembre del 1914, que és la data de fundació del Sindicat Agrícola, i de l'actual Cooperativa Camp de Cervià i Secció de Crèdit, que n'és la successora.

L'objectiu fonamental de la nova entitat era aconseguir el desenvolupament i el foment de l'àmbit agrícola, l'adequació de la maquinària, utilitatge, animals, adobs, plantes, plaguicides, plançons i altres elements necessaris per a la producció agrícola. Un altre objectiu tenia a veure amb la Caixa Rural. Estimular l'estalvi entre els agricultors per afavorir el crèdit agrícola popular i cobrir les necessitats agrícoles, facilitar mitjans a baix preu per fomentar la vida local.

La cooperativa de Cervià començà amb quaranta socis, que pagaven una quota d'entrada i les quotes mensuals assignades.

El primer acte pròpiament cooperativista fou la compra de l'adob per part del Sindicat i la venda d'aquest als socis, i també als no socis, a un preu més barat. La compra de patates de sembra a l'engròs fou la segona operació.

El juliol del 1915, es comprà una màquina per a netejar o porgar el blat que fou finançada per sis socis per falta d'efectiu en caixa. L'abril del 1916, s'adquirí una màquina sulfatadora per 50 pessetes. Totes dues màquines podien utilitzar-les els socis quan ho demanessin pagant una petita quantitat per a llogar-la. De mica en mica la infraestructura començà a tenir cara i ulls: adobs,

sacs, balances, cabassos, tota classe de material administratiu i d'oficina, etc. L'estabilització econòmica permeté al Sindicat subscriure's a la revista agrícola barcelonina *Moderna*, que els servia de referent per a la utilització de nous productes, utilitatges i altres avenços en el camp agrícola.

De tota manera, sense cap mena de dubte, els contactes més directes sobre l'evolució del cooperativisme, els avenços tècnics, organitzatius i administratius es mantingueren amb els sindicats agrícoles de la zona de la Conca de Barberà, fonamentalment amb l'Espluga de Francolí i Montblanc. Al darrere de tot això hi havia el programa sobre política agrària impulsat per la Mancomunitat de Catalunya que, sota el guiatge de persones com Josep Maria Rendó o Josep Maria Valls, potencià el gran desenvolupament agrícola.

El Sindicat de Cervià decidí entrar a la Federació Agrícola de la Conca de Barberà en qualitat de soci. Segurament, l'estímul d'entrada a la Federació i l'assessorament d'aquesta foren importantíssims perquè, una vegada per totes i fent els esforços que calguessin, s'aconseguís construir un local que pogués ubicar la màxima aspiració de tots els qui varen iniciar aquest dur camí, la fàbrica d'oli.

La nova fàbrica

El 1818, construïren la primera fàbrica d'oli en poc més de quatre mesos, amb una feina constant dels socis i els seus carruatges. Constava d'una mola i dues premses hidràuliques. La primera mòlta fou tot un èxit perquè es correspongué amb una molt bona collita i, només amb una quota de 2,5 pessetes per quartera d'olives aconseguiren amortitzar, en una sola campanya, més la meitat del deute. Això provocà una allau de

Sindicat Agrícola de Cervià, 1930.

noves sol·licituds i de seguida varen pensar ampliar la fàbrica.

L'ampliació, que en principi s'encarregà a la Mancomunitat, fou planificada per l'arquitecte Cèsar Martinell. Però, per raons desconegudes, potser un pressupost massa elevat, finalment no la dugué a terme ell, sinó el també arquitecte Josep Maria Vives.

El segon semestre de 1920, es va fer l'ampliació, que en realitat era com si la fessin nova, ja que buidaren la "vella" de dos anys i la dedicaren a magatzem. I la nova la dotaren de tres moles i cinc premses hidràuliques; totes, mogudes pel corrent elèctric. La constant preocupació per la qualitat del producte final, en vista del millor preu que s'aconseguia al mercat, va fer que s'extremessin els controls sobre el fruit i es castiguessin els incompliments amb multes progressives. Els bocois d'oli es transportaven amb carros de torn fins a les estacions de ferrocarril properes. La Caixa Rural no aconseguia prou dipòsits per a finançar una compra d'adob o un projecte de millora. Només podia oferir petits préstecs per a cobrir necessitats immediates. Sempre havien de recórrer al préstec bancari. Sortosament acudiren

el Banc de Valls, que els feia molt bons tractes. Els anys vint van ser de consolidació del nombre de socis i de coneixement progressiu del mercat de l'oli. Van nomenar agents comercials, van vendre sense intermediaris a l'engròs a Reus, a Barcelona i també a València. I, en general, els conflictes aparegueren a un nivell poc pertorbador. Dels anys de la República pràcticament no ha quedat documentació, però la poca que hi ha indica normalitat en les actuacions. El nombre de socis havia crescut lleugerament. El 1936, el Sindicat Agrícola fou confiscat pel sindicat CNT, i les terres, col·lectivitzades, així com els fruits i els transformats, oli en aquest cas. Funcionaren les dues primeres collites, i llavors el local es va anar abandonant fins a convertir-se en caserna temporal de tropes. Ha desaparegut tota la informació d'aquella etapa, així com tota l'anterior referida a anotacions de préstecs i saldos de llibretes. Les instal·lacions quedaren malmeses, però no destruïdes.

La postguerra

Acabada la guerra, l'activitat del Sindicat es reprengué molt lentament, en part per la manca de peces de recanvi i de diners, però sobretot perquè desaparegué l'esperit cooperativista que l'havia creat i mantingut. A partir d'aleshores, l'entitat passarà a dir-se Cooperativa, i el president i la Junta Rectora seran nomenats per l'autoritat competent, prohibides les reunions sense l'assistència del delegat sindical governamental, etc. Però el principal motiu de letargia, que durarà fins al 1949, era el fet que els antics socis es consideraven lliures per a vendre les olives al millor postor encara que fossin socis de la Cooperativa i teòricament estiguessin obligats a portar-les-hi. La Cooperativa estava massa controlada. Els molins particulars oferien més oli a través de l'estraperlo (mercat negre) i més anonimament, en un temps en què a cada productor d'oli el Govern li deixava una reserva per al consum familiar (entre 50 i 100 kg) i la resta era venuda forçosament a les auto-

ritats provincials a un preu fixat pel Govern, i vés a saber què se'n feia. A partir del 1949, la pressió autoritària sobre la Cooperativa va minvar, i els antics cooperativistes, amb la complicitat de les autoritats locals, pogueren tornar a ocupar els càrrecs directius. Els anys cinquanta foren de redreçament per a tornar com a mínim a les posicions d'abans de la guerra. La incorporació de tots els socis del molí El Porvenir també aportava confiança en el futur. Projectaren ampliar i canviar la maquinària obsoleta; però, quan ja ho tenien tot a punt, les gelades del 1956 mataren moltíssims olivers i ho endarreriren tot. El 1959, es creà la Secció Vinícola, amb Junta i comptabilitat pròpies, que va sobreviure fins als anys noranta.

Consolidació i expansió

Els anys seixanta s'iniciaren amb la desitjada renovació d'instal·lacions i maquinària. L'augment de la producció, la bona qualitat de l'oli i l'alliberament dels preus van fer ressorgir la Cooperativa, que ja tenia més de dos-cents socis. Els comerciants italians començaven a fixar-se en la qualitat de l'oli de les Garrigues i es venia fàcilment tota la producció a través dels majoristes de Reus. Ressorgí la idea de crear una Caixa Rural que pogués ser útil en totes les operacions creditícies, tant per als associats com per a la mateixa entitat. La Cooperativa havia començat, doncs, un bon camí, ja que tenia una junta pròpia que treballava en aquest sentit exclusivament i, al mateix temps, es mantenia la unitat de direcció cooperativa. Es creà la Secció Cooperativa de Consum, la qual, al cap de quatre

anys haurà de plegar per haver esdevingut deficitària: econòmicament inviable. Afortunadament les pèrdues eren assumibles; però, com sol passar en aquests cassos, això creà unes fortes tensions entre els associats, amb dimissions continuades de membres de la Junta Rectora. En acabar-se la dècada, el nombre de socis era d'uns tres-cents quaranta. Els anys setanta conegueren un fort increment dels dipòsits de la Caixa Rural, passant de 14 milions de pessetes a 136 milions. L'oli va patir el tancament d'autoritzacions per a l'exportació. Només es podia vendre al mercat interior, que aviat va estar saturat. Començà a aparèixer alguna iniciativa per a vendre al detall, com ara l'assistència a fires. Aquells anys, la incorporació d'un parador de peus mecanitzat (carregador de pasta d'oliva sobre cofins) alleugerí molt les despeses de personal de fàbrica, però la molta encara es feia amb moles de pedra. Els anys vuitanta foren el moment d'inici de l'etapa contemporània de la Cooperativa, començant per la fallida del Banc Industrial dels Pirineus, en el qual la Caixa Rural havia dipositat 15 milions de pessetes. La fallida creà tensió i preocupació, però en una reunió d'afectats la Junta exposa el seu pla de recuperació de capital, que fou acceptat; i complí els objectius en poc temps. Des dels anys vuitanta fins avui dia, els esdeveniments han estat similars als de les altres cooperatives oleícoles: pertinença a la DOP, a la Federació de Cooperatives, canvis en la maquinària d'extracció contínua i dipòsits d'acer inoxidable, producte totalment envasat i etiquetat, millora general de la qualitat, capacitat creditícia suficient en la Secció de Crèdit, augment de les seccions d'ametlla, adobs i fitosanitaris, creació de l'agrobotiga, informatització, venda en línia, mecanització de les collites, produccions ecològiques, controls exhaustius per part de les administracions, etc. I, malgrat tot, una pèrdua creixent del poder adquisitiu i una manca de continuïtat en la feina dels qui vénen darrere. Fem el que calgui pel bé de tots, i perquè això últim canviï ben aviat de tendència. ■

La **FUNDACIÓ ROCA I GALÈS**, a través de la seva revista *Cooperació Catalana*, convoca el

23è Premi Periodístic Jacint Dunyó, d'articles sobre cooperativisme

- Podran optar a aquest premi tots els treballs que tractin de la teoria o la història del cooperativisme, així com d'experiències concretes relacionades amb l'economia cooperativa, especialment les reeixides.
- Els articles han de ser inèdits i escrits en català i tenir una extensió entre 9.000 i 15.000 caràcters, incloent-hi espais.
- Es valorarà tant el contingut com el tractament periodístic dels articles.
- La dotació econòmica és de **650 €* per a l'article guanyador i de 300 €* per al segon.**
- Cada article s'ha de presentar, imprès en paper i sense signar, dins un sobre tancat, a l'exterior del qual només ha de figurar el títol del treball.
- Cal adjuntar-hi una plica, a l'exterior de la qual també hi ha de figurar el títol de l'article, i a l'interior, l'article en suport informàtic (CD, DVD o USB), les dades personals de l'autor i el títol de l'article.
- Els articles també es poden presentar enviant un missatge de correu electrònic a l'adreça **premis@rocagales.cat** i adjuntant-

hi dos arxius en format .doc: l'un, anomenat "*títol_article.doc*", amb l'article sense signar, i l'altre, anomenat "*dades+títol_article.doc*", amb les dades de l'autor. El missatge ha d'anar sense signar i amb indicació, a l'assumpte, del nom de la modalitat del premi al qual opta.

- El termini de presentació dels articles finalitza el **30 de setembre del 2014.**
- El jurat el formaran les persones següents: Núria Esteve, Maria Lluïsa Navarro, Rafael Ricolfe, Francesc Vila i Jordi Maluquer.
- Actuarà com a secretària del jurat Agnès Giner, coordinadora de la revista *Cooperació Catalana*.
- Els veredictes dels jurats es faran públics en el número del novembre de *Cooperació Catalana*.
- A partir de la publicació del veredict, l'article guanyador, el segon i els treballs considerats finalistes podran ser publicats a *Cooperació Catalana* i al web de la Fundació Roca i Galès.

* Import net, una vegada deduïda la retenció de l'IRPF.

JACINT DUNYÓ I CLARÀ (Barcelona, 1924-1982)

Historiador, periodista i cooperativista que va ser membre del Patronat de la Fundació Roca i Galès des del seu inici i el primer director de la revista *Cooperació Catalana*.

FUNDACIÓ ROCA I GALÈS - Revista *Cooperació Catalana*

Aragó, 281, 1r 1a, 08009 Barcelona • Tel. 932 154 870

cc@rocagales.cat • www.rocagales.cat

 facebook.com/fundacio.rocagales.5

Un pas endavant en la millora de la legislació cooperativa

Oriol Amat

Catedràtic de la Universitat Pompeu Fabra i president d'ACCID

El rellevant paper de les cooperatives

En aquests darrers anys de crisi econòmica, s'està fent evident que el tercer sector en general i les cooperatives en particular haurien de tenir un paper més rellevant. Hi ha molts motius que justifiquen això, entre els quals podem destacar el fet que la crisi que encara patim ha incrementat la desigualtat. Del 2008 al 2013, a l'Estat espanyol ha augmentat un 18% el nombre de persones en situació de pobresa i al mateix temps els milionaris han crescut un 13%. A finals del 2013, els vint ciutadans espanyols més rics acumulaven més riquesa que els 9,8 milions més pobres. Entre les causes que expliquen l'increment dels desequilibris hi han les penúries i retallades del primer sector (sector públic) i les desigualtats i injustícies que genera sovint el segon sector (empreses mercantils privades). Una altra dada: en aquest 2014, les grans empreses mercantils estan augmentant la retribució dels seus directius un 21%, mentre continuen acomiadant treballadors o reduint la retribució dels que resten a l'empresa. Abans de l'inici de la crisi, ens queixàvem que els miluristes només guanyaven mil euros al mes. En aquests moments, la major part d'ocupació que s'està creant té retribucions molt inferiors.

És per això que són fonamentals les cooperatives. El seu interès per les persones, la seva gestió democràtica i el seu interès per la comunitat i pel respecte al medi ambient poden fer de contrapès i contribuir a construir una economia més responsable socialment i amb menys desequilibris.

A Catalunya, hi han quatre mil cent cooperatives que són presents en totes les activitats econòmiques i

que presenten unes xifres de negoci que representen aproximadament el 6% del PIB. No deixa de ser un percentatge baix, amb molt de recorregut per a créixer, ja que, tot i que més d'un 20% de les cooperatives espanyoles són catalanes, el percentatge de població catalana sobre el total d'Espanya és del 16%. En països com ara Suècia, Itàlia, França o els Països Baixos, les cooperatives representen entre el 8% i l'11% del PIB.

Fortaleses i febleses de les cooperatives

En ser organitzacions centrades en les persones, les cooperatives han resistit millor la crisi econòmica. En molts casos, això ha estat possible gràcies al compromís més gran que assumeixen les persones que integren les cooperatives. Com que són organitzacions amb menys desequilibris salarials en els anys bons, és més fàcil que tothom s'estrenyi el cinturó o flexibilitzi les condicions de treball quan convé. Per això, no és estrany que el 2013, en un context de destrucció d'empreses i de llocs de treball, ha augmentat en 147 el nombre de cooperatives catalanes i el sector cooperatiu ha contribuït a crear mil quatre-cents

llocs de treballs nous.

Però el teixit cooperatiu també té aspectes per millorar. D'acord amb els estudis que s'han publicat en els darrers anys, hi han aspectes en els quals encara hi ha molta feina per fer. Així, podem destacar, entre d'altres, aspectes com ara els següents:

— **Legislació per a la creació i el desenvolupament de l'activitat empresarial:** L'entorn poc amigable per a l'activitat econòmica és un problema general, i no tan sols de les cooperatives. La legislació existent i la manera d'aplicar-la ho posa molt difícil tant la creació d'empreses com el desenvolupament de les existents. Com a exemple podem esmentar la dada del darrer informe Doing Business 2014 del Banc Mundial, en el qual, en la facilitat per a crear empreses, Espanya surt en el lloc 142 d'un total de 180 països d'arreu del món. A més, aquesta problemàtica ha anat empitjorant en els darrers anys. L'excés de tràmits burocràtics i els llargs terminis de tramitació compliquen molt l'activitat de les empreses i en perjudiquen la competitivitat.

- **Governança:** Hi han moltes cooperatives en les quals caldria millorar la professionalització dels òrgans de govern i l'agilitat en la presa de decisions.
- **Finances:** En general, les cooperatives pateixen per la manca de recursos financers, ja que el nivell de capitalització és insuficient. Mentre a les pimes catalanes els fons propis representen el 38% del total de l'actiu, a les cooperatives catalanes aquest percentatge és del 31%. A més, l'endeutament de les cooperatives és majoritàriament a curt termini i el seu cost ha augmentat en els darrers anys.
- **Intercooperació:** Els acords de col·laboració entre cooperatives continua sent una assignatura pendent, tot i les millores produïdes darrerament. La intercooperació, que és un principi cooperatiu bàsic, és allò que pot afavorir la dimensió que fa possible i rendible la innovació, la internacionalització i el creixement.

Oportunitat de la nova Llei de cooperatives

El nou Projecte de Llei de cooperatives que ja s'està tramitant al

Parlament de Catalunya, intenta millorar algunes de les febleses esmentades. Tot i que el Projecte ha fet sorgir opinions molt diverses en el sector, crec que es tracta d'un bon marc legal per diversos motius. Vegem-ne uns quants.

- **Legislació per a la creació i el desenvolupament de l'activitat empresarial:** Es flexibilitza la creació de cooperatives amb procediments més àgils i eliminant tràmits innecessaris. També es permet substituir la publicació al *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya* i en un diari de gran difusió per la comunicació personal als socis i a creditors quan es fan operacions societàries. Una altra mesura per a l'agilització és que es permet la creació i la inscripció registral de la pàgina web corporativa per a poder convocar l'assemblea general i per a altres comunicacions als socis.
- **Governança:** S'agilitza l'operativa amb uns òrgans socials més dinàmics. Per exemple, les cooperatives que ho acordin, podran reduir els tipus d'acords que per imperatiu legal s'han d'aprovar a l'assemblea de socis. Així es permetrà que els

estatus puguin atribuir a l'òrgan d'administració competències que la legislació sempre havia atribuït a l'assemblea. Exemples d'aquest tipus d'acord serien la constitució de cooperatives de segon grau o l'admissió d'aportacions voluntàries al capital social. Això és bàsic en un món de canvis accelerats en què les oportunitats requereixen agilitat en la presa de decisions. També es dona la possibilitat de professionalitzar l'òrgan d'administració incorporant persones no sòcies al Consell Rector (amb limitació de la seva participació social). Es podrà rebaixar el nombre d'òrgans socials que són obligatoris d'acord amb la legislació.

- **Finances:** Es diversifiquen les vies de finançament. Això és clau en un moment en què la transformació del sistema financer fa necessari augmentar les fonts de finançament i enfortir el capital. En aquest sentit, es potencia la figura del soci col·laborador financer, que només aporta capital a la cooperativa. Un aspecte que cal destacar és que el Projecte no obliga a canviar els models de funcionament de les cooperatives que no necessitin els nous instruments dissenyats per a millorar el finançament i la gestió.
- **Intercooperació:** S'elimina la necessitat d'escriptura pública i inscripció registral dels convenis intercooperatius. També es potencia la dimensió fent més fàcil els processos de fusió i transformació. Cal recordar que, en general, les cooperatives més grans estan més professionalitzades i tenen una posició més favorable per a afrontar els propers anys.

En definitiva, crec que aquest Projecte pot contribuir a fer un pas endavant facilitant la creació i el creixement de les cooperatives, i millorant-ne la professionalització, el finançament i la intercooperació. A més, tot això es fa sense renunciar als valors clau de l'economia social: la gestió democràtica i l'interès per les persones i la comunitat. ■

Col·lecció Cooperativistes Catalans

Altres títols de la col·lecció

1. GAVALDÀ, Antoni
Josep M. Rendé i Ventosa
2. ANGUERA, Pere
Antoni Fabra Ribas
3. CASANOVES I PRAT, Josep Josep
Lladó i Quintana
4. JIMÉNEZ NAVARRO, Àngel Sants
Boada i Calsada
5. FERRER I GIRONÈS, Francesc
Joan Tutau i Vergés
6. VICEDO RIUS, Enric
Enric d'Hostalric i Colomer
7. GAVALDÀ, Antoni
Benet Vigo i Trulls
8. PLANA I GABERNET, Gabriel
Josep Roca i Galès
9. COMAS I CLOSAS, Francesc
Leonei Soler i March
10. POMÉS, Jordi
Salvador Pagès Inglada
11. AUDÍ, Pere - ORESANZ, Toni
Joaquim Llorens Abelló
12. BOSH I CUENCA, Pere
Pere Dausà i Arxer
13. DUCH PLANA, Montserrat
Micaela Chalmeta
14. SUÑÉ MORALES, Jordi Miquel
Mestre i Avinyó
15. VALLÈS I MARTÍ, Josep Maria
Josep Cabeza i Coll
16. SERRANO I BLANQUER, Jordi
Joan Salas Antón
17. GARAU ROLANDI, Miguel Joan
Peiró i Belis
18. BOSCH I CUENCA, Pere Jaume
Rossich i Bassa
19. PIÑANA EDO, Marcel·li Joan
Mestre i Mestre
20. HERNANDEZ BENAVENTE,
Santos
Josep Espriu i Castelló
21. ROTGER I DUNYÓ, Agnès
Joan Ventosa i Roig
22. PONS I ALTÈS, Josep M.
Pere Boldú i Tilló
23. VALLÈS I MARTÍ, Josep Maria
Albert Talavera i Sabater

24

MIRÓ, Ivan i DALMAU, Marc
Joan Rovira Marqués

Ed. Fundació Roca i Galès amb Cossetània Edicions

FUNDACIÓ ROCA I GALÈS

Aragó, 281, 1r 1a - 08009 Barcelona
Tel. 932 154 870 - www.rocagales.cat

 facebook.com/fundacio.rocagales.5

FUNDACIÓ ROCA I GALÈS
Aragó, 281, 1r-1a. 08009 Barcelona
Tel. 932 154 870
www.rocagales.cat
cc@rocagales.cat

cooperació
CATALANA

BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ

Entitat _____
Nom _____ Cognoms _____
Adreça _____
Codi postal _____ Població _____
Telèfon _____
Correu electrònic _____

☐ **Desitjo subscriure'm fins nou avís a la revista Cooperació Catalana**
Preu subscripció anual (11 núms.) 30 €

Forma de pagament

- ☐ Transferència IBAN ES37 2100 3014 7625 0001 8353
☐ Xec bancari adjunt a nom de: FUNDACIÓ ROCA I GALÈS
☐ Domiciliació bancària: Nom titular: _____
Entitat bancària: _____
Codi BIC: _____

Codi IBAN:

**Preu de
subscripció anual
(11 núms.)
30 €**
Preu d'un número: 3 €

Tast de vi (5a part)

L'astringència (o aspror)

Jordi París
Enòleg

L'astringència és una sensació de sequedat i rugositat experimentada, en més o menys alt grau, després de tastar la major part dels vins negres. El tast d'un vi astringent provoca una contracció dels teixits i mucoses de la boca que dona al vi una certa sensació de solidesa, sovint acompanyada d'un gust lleugerament amargant. De fet, una subtil i agradable sensació d'astringència és una característica fonamental en la majoria dels grans vins negres.

Què és allò que causa l'astringència?

Tot i que l'astringència l'experimentem en boca, es tracta d'una sensació no pas gustativa, sinó tàtil.

La causa d'aquesta astringència la trobem en unes substàncies anomenades fenols que es troben, fonamentalment, a les pells de les varietats de raïm negre. Durant la fermentació alcohòlica, realitzada en presència de les pells en el cas dels vins negres, aquestes substàncies són extretes del raïm i passen a formar part del vi. En els blancs, la fermentació alcohòlica es fa sense la presència de les pells, i això explica que l'astringència no sigui una característica típica d'aquests vins.

Hi han centenars de tipus diferents de fenols que poden estar presents

en els vins negres. En funció de la seva estructura química, el vi té diferents característiques en aspecte, gust i tacte. Per exemple, un d'aquests tipus de fenols són els anomenats antocians, que donen al vi negre el seu característic color. Un altre tipus de fenols, les catequines, transfereixen certa amargor al vi.

Tornant a la qüestió de l'astringència, els principals responsables d'aquesta sensació són uns altres fenols: els anomenats tanins.

La saliva conté proteïnes que serveixen per a lubricar la boca i, especialment, la superfície de la llengua. Quan tastem un vi negre,

aquestes proteïnes reaccionen amb els tanins del vi i tendeixen a agrupar-se formant estructures més grosses i pesants que precipiten fàcilment, i en conseqüència la saliva perd en part les seves propietats lubricants. A la superfície de la llengua, hi tenim receptors tàtils que normalment serveixen per a seguir el moviment del menjar dins la boca perquè puguem sincronitzar correctament el procés de deglució. Aquests receptors tàtils són els que envien el missatge al cervell de l'existència de sequedat i rugositat a la superfície de la llengua, és a dir, de la sensació d'astringència. ■

Donació de llibres

1. BALAGUER, I.; BOIX, A.; ÒDENA, P. *Com equipar una guarderia infantil*. Barcelona: Nova Terra, 1974.
2. BONAL, Raimon; COSTA, Joan. *Sòl urbà i classes socials: Materials per a una política municipal*. Barcelona: Blume, 1978.
3. GARCÍA SOLANES, José. *Real Exchange Rate Appreciation in Central and Eastern European Countries*. Bilbao: Fundación BBVA, 2008.
4. IRURETAGOYENA, María Teresa. *Contabilidad de costes*. Madrid: Piràmide, 1987.
5. *El Codi tècnic de l'edificació. Una visió pluridisciplinària*. Barcelona: Diputació de Barcelona, 2008.
6. *El sector energètic de l'EURAM*. València: Tres i Quatre, 2003.
7. *El sistema financer a Catalunya*. Barcelona: CTESC, 2006.
8. *Els programes de recerca i desenvolupament de la Comunitat Econòmica Europea. 1990-1994*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1990.
9. ELLIOT, James R. *La vida en el hospital*. Londres: King Edward's Hospital Fund, 1975.
10. *La comarca de Uceda*. Madrid: Ministerio de Defensa, 1998.
11. *La participación de los trabajadores en la empresa*. Madrid: Marcial Pons, GEZKI, 2003.
12. QUESADA SÁNCHEZ, Francisco Javier. *Planes y fondos de pensiones: Estudio contable y financiero*. Madrid: Instituto de Contabilidad y Auditoría de Cuentas, 1989.
13. *Rapport sur les activités du Conseil de l'Europe*. Conseil de l'Europe, 1978.
14. ROCA I JUNYENT, Miquel. *La societat anònima europea*. Barcelona: CTESC, 2005.
15. TORRENT I SELLENS, Joan. *Innovació tecnològica, creixement econòmic i economia del coneixement*. Barcelona: CTESC, 2004.

■ La Biblioteca de la Fundació Roca Galès està al servei de totes aquelles persones que volen consultar temes referents a cooperativisme i economia social.

■ Agraïm la col·laboració de totes aquelles persones i entitats que amb les seves donacions han contribuït a assolir els 5.000 exemplars que actualment la nostra biblioteca pot oferir als seus lectors.

■ Segueixen arribant nous llibres, i a fi d'obtenir l'espai necessari, hem cregut oportú fer una reestructuració de la biblioteca, retirant les obres de les quals disposem més d'un exemplar, i d'aquelles que no tracten específicament dels temes sobre els quals estem especialitzats.

■ Cada mes, la biblioteca de la Fundació Roca i Galès publicarà a Cooperació Catalana un llistat de quinze títols d'aquest tipus de material.

■ Aquests llibres podran ser obtinguts de forma gratuïta per qualsevol persona o entitat que hi estigui interessada.

■ Com obtenir aquests llibres:

- Cal demanar-los per telèfon o per fax a la bibliotecària en horari de la biblioteca.
- Durant un període de trenta dies posteriors a la seva publicació.
- Els llibres s'hauran de recollir a la Fundació Roca i Galès i prèviament s'haurà d'omplir una fitxa amb les dades personals.
- En cap cas no es podrà fer un ús comercial del material obtingut.
- Les peticions seran ateses per rigorós ordre de comanda.

BIBLIOTECA DE LA

FUNDACIÓ ROCA I GALÈS

Horari d'Estiu:

de dilluns a dijous de 9:30 a 13 h.

dimarts i dijous de 16 a 19 h.

Telèfon: 93 215 48 70

Fax: 93 487 32 83

a.e.: biblioteca@rocagales.cat

www.rocagales.cat

La Biblioteca de la Fundació Roca i Galès ha rebut de nou una extensa donació de llibres de temàtica cooperativista, economia social, medi ambient i altres, que ha incorporat als seus fons. Tot i això, té un considerable romanent que posa a disposició de les persones i entitats que hi puguin estar interessades. Cal convenir dia i hora amb la bibliotecària per venir a triar-los.

Retalls

Elisenda Dunyó

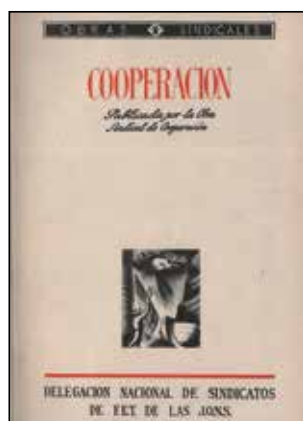
Aquest mes, hem escollit dues publicacions que formen part del conjunt de volums que SERVICOOOP va donar a la nostra entitat abans de l'estiu. Consta d'un nombrós grup de llibres i unes col·lecció de revistes i butlletins religats.

ACCIÓN COOPERATISTA

Núm. 661. Gener del 1936

Revista setmanal que normalment es compon de quatre pàgines. Editada per la Federació de cooperatives de Catalunya. Escrita en català i en castellà. Consta de petits articles i columnes dels quals reproduïm els títols respectant la llengua original. Són els següents: “Una lliçó que no devem oblidar”, un curiós escrit en què es parla de la guerra que tenen amb els de l'empresa d'elaboració dels cubs de caldo Maggi, que, segons l'autor, s'enfronten amb les cooperatives. L'article “Un año más de actuación” insta el lector a propagar el moviment cooperativista i les seves publicacions. “Les males arts” denuncia empreses tradicionals amb mètodes no correctes en l'elaboració dels productes. Tot seguit hi ha un poema, i després, una nota en què es diu que aquest primer número de l'any ha estat imprès amb una nova màquina adquirida per l'Editorial Cooperativa Popular i per l'adquisició de la qual es feliciten. A la pàgina següent els escrits fan referència a la Secció Federativa, amb els comentaris setmanals i el resultat de l'exercici de l'any anterior; també s'hi esmenten col·laboradors de la revista de gran relleu, es repassen les iniciatives portades a terme i es fan altres suggeriments. A “Comentarios de un convaleciente” l'autor inclou dos apartats: “Un disco para los cooperativistas” i “El disco del boticario”. Es fa, també, un recull de les publicacions rebudes d'arreu del món. Després hi ha l'article “L'any que comença”. I una nota de la Juventud Cooperativista de l'Andreuena que fa referència a la polèmica generada sobre alguns escrits i la seva autoria en la publicació periòdica d'aquesta cooperativa. L'última pàgina la formen textos de caire cultural que descriuen actes, concerts, conferències, etc. ■

COOPERACIÓN

Any 1. Núm. 1. Febrer del 1942

Primer número d'aquesta publicació. Per l'any d'edició, és evident que està escrita íntegrament en castellà, i per això traduirem alguns dels títols del sumari que reproduïm. Revista que té unes vint-i-cinc pàgines de mitjana i que inclou, a l'inici, quatre esbossos del projecte de disseny de portada amb els seus apunts corresponents. Aquí reproduïm la portada escollida. Al primer full, ja hi trobem una gran foto de Franco, i el següent inclou un escrit, seguit per una imatge a tota pàgina, de José Antonio Primo de Ribera. Els articles que destaquen són els següents: “La cooperació en l'agricultura”; “Les confraries de pescadors”; “La cooperativa de l'artesanía típica”, amb imatges; “Important acte a Malagón”; “Posició actual del cooperativisme”; “La cooperació i l'Obra Sindical del Hogar”; “Constitució del Consejo Superior de la Obra Sindical de Cooperación”; “L'estalvi, factor important per al renaixement espiritual i econòmic”; “L'estat actual de la cooperació a les indústries lleteres d'Espanya”; “La cooperació i el crèdit”. La Federació Valenciana de Sindicats agrícoles publica una gràfica amb el moviment (en quilos) de les patates destinades al consum a tot Espanya. El full següent inclou l'índex jurídic i una ressenya de la Llei del 2 de gener del 1942, de cooperació. La publicació finalitza amb el text “El problema de la mà d'obra espanyola a la Guinea Continental espanyola”. ■

RESSEGUEIX ELS ITINERARIS DE LA HISTÒRIA AMB LA RUTA 1714

Reviu la nostra història amb els cinc sentits

La Ruta 1714 recupera els principals escenaris de la Guerra de Successió, l'espina dorsal de la nostra memòria: la Seu Vella de Lleida, la Universitat de Cervera, els castells de Cardona i de Talamanca, la torre de la Manresana als Prats de Rei, la fortificació de Castellciutat de la Seu d'Urgell, l'ermita de Sant Sebastià de Vic, les cases de Rafael Casanova a Moià i Sant Boi de Llobregat i les ruïnes del Born.

Més de 50 viles i ciutats catalanes connectades en una proposta cultural i turística única: paisatge, monuments i gastronomia.

Informa-te'n a ruta1714.cat

Commemorem el tricentenari

tricentenari.cat